ГОЛОС

ТИЖНЕВИК

Львів 14 березня 1937

Рік I. Ч. 10.

Передплата:
(в краю, ЧСР, Австрії й Румунії) місячно 60 гр., чвертьрічно зл. 1·60, піврічно зл. 3·—, річно зл. 5·50. В інших краях піврічна передплата 1 амер. доляр, річно 2 амер. доляри, або їх рівновартість у валюті даної держави.

Ціна 15 гр.

Адреса: „ГОЛОС“ Львів, Міцкевича ч. 11.

БЕРЕЗНЕВІ РОКОВИНИ

Склалося так, що в місяці березні припадають роковини двох незмірного значення подій, двох важливих етапів в розвитку українства, що зобумовили його сьогоднішню силу й вагу, ріст і волю до життя й могутности. Роковини двох революцій.

Стодвадцять і три роки тому в українському, закріпощеному ще селі народився той, що його слово пробудило Україну, що пойняло людей української нації вогнем життя й віри, що усвідомило їх, хто вони, звідки, „ким за що закуті“.

Слово оте започаткувало велетенський перелім в українській духовості. Ціле сучасне українство виросло й виростає, формувалося й формується під його впливом. Не було й немає здається українця в останньому столітті, що не сприйняв би причастія отого „вогню святого“. Не сила й не місце тут прослідкувати, з'ясовувати всю ширину і глибину цього впливу в розвитку української політичної думки, культури а то й цівілізації. Вистачить ствердити, що вогнений заклик Шевченкового „Заповіту“ виписаний в серцях людей України і на прапорах української Нації. Що оцей заклик вів і веде нас до боротьби за перемогу, за славу й могутність України.

Вистачить згадати, що отой „святий вогонь“ українського Духа двадцять років тому вогненими язиками окрилював порив поневоленого українства сповнити залишений йому поетом „Заповіт“, що це пойняті й ведені ним українські студенти й вояки започаткували в місяці березні, українську революцію в далекому північному городі — столиці Росії, збудованій на козацьких кістках.

Революція ота, що її двадцяті роковини сьогодні святкуємо, знявшися над Україною „козаком усатим на чорному вороні-коні“, образом, що в роках заслання на далеких сибірських степах марився-ввижався завжди поетові й дозволяв йому переджати неволю, бурею-гураганом пронеслася по землях її. Дала нам здійснення Шевченкових візій Українську Державу, українську армію, величну епопею українських походів, боїв, перемог і поразок і в огні й крові загартувала українство до дальшого змагу, до майбутнього зриву.

І сьогодні — в роковини обидвох революцій великих отих — заворожені, пойняті слово поетовим святим і багаті важким, ціною крови окупленим досвідом недавніх років — ми знаємо одно: перед нами ще третя революція. Та, що гряде!

БОГДАН КРАВЦІВ.

В страху за кордони

З нагоди 16-річчя існування т. зв. прикордонної охорони СССР комісар Єжов — теперішній шеф ГПУ, виголосив до нагороджених прикордонників промову, в якій підчеркнув, що особливої охорони під сучасний мент вимагають кордони Далекосхідного краю та „УССР“. Найбільше піклується Єжов прикордонниками „УССР“, бо вони „охороняють кордони квітучої Радянської України“. Її бойовий виряд найкращий зо всіх прикордонних частин СССР, „в бойовій підготовці займає прикордонна охорона НКВС (народнього комісаріяту внутрішніх справ) УССР перше місце“.

На стрілецьких змаганнях військ ГПУ в 1936. „прикордонники України зайняли командну першість“.

„Немало ворогів різних мастей і відтінків, — говорив Єжов — що намагалися пробратися на Радянську Україну з диверсійними, терористичними та шпигунськими завданнями, мали нагоду пересвідчитися, що за останній рік ще вище піднеслася пильність наших прикордонників“. (Вісті з 15. лютого).

З різних дописів, які часто появляються у большевицькій пресі про життя прикордонників, наявно виходить, що частини прикордонної охорони на СУЗ — це перш за все московські вояки і московські старшини, коли судити з прізвищ.

До боротьби з заразою!

Загальні Збори читальні „Просвіти“ в Білоголовах, які відбулися 20. січня ц. р., одобривши думку о. Миколи Гулея про шкідливість антирелігійної і протинаціональної преси, заявляють: що рішили одноголосно знищити в себе видання „Самоосвіта“ і всі інші атеїстичного протихристіянського і протинаціонального напрямку твори і закликають усіх свідомих українців піти за їх прикладом.

За вбивство комуніста

Недавно в лісі між Рахинею і Долиною найдено тіло вбитого Івана Бабія, мешканця Долини, знаного комуністичного діяча. У висліді слідства, що його ведено в напрямі політ. вбивства арештовано: студ. прав Дениса Притуляка, кооператора Миколу Козака, студ. прав Івана Клима, місц. дяка Гудзоватого, Василя Маруняка. Пізніше ув'язнили: інж. Івана Яросевича, Волод. Медведя, Осипа Маруняка й Ніну Вариводівну.

Ендецька програма

З початком березня ц. р. відбувся у Варшаві загальнопольський професійно хліборобський з'їзд, на якому знаний україножер, ендек Еміль Роєк виголосив реферат п. з. „Оброна польскосьці земі“.

В своєму рефераті закликав Роєк до боротьби з українством, і далі м. ін. до опрацьовання основної програми господарки землею в Польщі. Ця програма на його думку — як подає краківський І. К. Ц. з 7. березня ц. р. — „повинна подавати подрібний територіяльний плян, який передбачував би особливо **активну хліборобську політику в деяких районах, важливих з політичних і стратегічних оглядів** (підч. І. К. Ц.).

У Східній Малопольщі територіяльний плян повинен передбачувати створення „осередньої полоси“ здовж залізничої лінії: Перемишль — Львів — Золочів — Тернопіль — Підволочиська, „надграничної полоси“ здовж Збруча і „львівсько-холмської полоси“ здовж лівого берега Буга. „Осередня полоса“ **повинна займати по обидвох боках залізничої лінії ширину принайменше 15 клм., „погранична полоса“ около 50 клм., „львівсько-холмська полоса“ щонайменше 25 кілометрів.** В тих полосах повинно переводитися **особливо інтенсивне осадництво,** на основі творення нових господарств й осад з польського місцевого елементу і спроваджуваного з дальших воєвідств“.

Ще довго й багато в тому напрямі говорив пан Роєк, але наведеного здається досить...

Щоб не було недомагань

До дискусії в освітній справі.

Основою росту одиниці та її досконалення в кожному напрямі є передовсім самопізнання. Коли ми свідомі власних здібностей — тоді можемо їх краще використувати. Знову ж свідомість власних недостач і хиб є конечною, коли хочемо викорінити їх в себе. Тільки самопізнання вможливлює нам перевиховання а то й переродження духовости людини й визволення її з намулу від'ємної спадщини минулого.

Так же само діється й із таким збірним організмом, спільнотою, якою є нація. В нації бо теж своя душа — подібно як в одиниці — із додатніми й від'ємними сторонами. Нові наукові досвіди доводять, що в народу є теж самосвідомість і, що він найкраще може виявити себе, проявити свої здібності й силу тільки тоді, коли його життя доцільно зорганізоване. На повну ж зорганізованість народу складається зорганізованість суспільних груп і гуртів і свідомість й самопізнання окремих членів тих груп і гуртів і передовсм їхніх провідників.

Про одну з ділянок нашого зорганізованого життя — про освітні, чи краще виховні гуртки (назва „виховні гуртки“ була б тут більш відповідною, бо поняття „виховання“ ширше від поняття „освіти“), як і взагалі про освітню працю в нас хочу подати на цьому місці кілька завваг.

В нас загально поширений погляд, що освіта йде по селах дуже скоро вперед, ширяться масово по селах корисні, популярні видання і витворюється новий тип українського селянина, свідомого й активного громадянина.

Так, це одна сторінка нашої, сучасної дійсности. Не перечу тому. Дійсно, можливості нашого села, запаси його енерґії величезні. Ствердження того є підставою оптимістичного погляду в наше будуче. Але поміж вірою в те, що буде краще, а переконанням, що вже є добре є велика різниця. А я переконана, що не все ще є добре. От кілька ілюстрацій. Повітовий, освітній організатор пропаґує по селах „Молоду Просвіту“. Село за селом закладає в себе такі гуртки, приймають правильники, одержують виказки, організатор робить статистичні обчислення осягів. Все здається йде прекрасно, а зайдіть викотрої неділі до однієї з читалень, то побачите, що молоді Просвітяни... танцюють. І от чому то п. Осадчукові сказав священик в одному селі „Злий буде з Вас організатор, коли не вмієте танцювати“. В багатьох селах культурно-освітня праця не вийшла ще поза рямки аматорських вистав. Знаю село, де молоді грома-

дяни направду працюють під проводом сина місцевого учителя. Щоденно майже в зимі сходини. Молодь має марку націоналістичної. Але в село йде тільки один „Голос“. Для інших „Голос“ за тяжкий, вони його не розуміють. Чи це в порядку? — Один з молодих сільських провідників каже, що йому шкода часу на вислухання Служби Божої, він волів читати книжку. І взагалі по селах багато молодих не ходить до церкви. Чи це причиняється до поборювання комунізму?

Возьмім хочби цей комунізм. Знаю повітове місто, в якому кооперативні установи приймають до праці комуністів, не зважаючи на осторогу декого із громадян. Це вже робота ундо-паліївського табору, що воює з комунізмом „резолюціями“. Але де молоді? Чи дійсно було так багато стихійних реакцій на комуністичні провокації? Багато тільки говориться. Ще один факт на кінець. Повітовий організатор „Просвіти“ в свойому просвітянському запалі нераз і не два виступає проти „Рідної Школи“ і так підготовляє грунт, що по селах того повіту організація „Рідної Школи“ натрапляє на великі перепони. „Не треба нам „Рідної Школи“ маємо читальню“, почуєте нераз. І знову ж чи це правильно?

І тому слушний є заклик п. Осадчука до товаришів-освітників створити сильну організацію, союз освітників. „Просвіта“ надає з гори організаційні рямки, змістом наповнюють їх енергійні, здібні одиниці по місцях. Не тільки станові інтереси повинні бути товчком такого союзу, але ще більше згадані вище недомагання освітньо-виховної праці. — Всюди треба поглиблювати працю, а там, де щойно твориться її основи, треба відразу підходити в умілий спосіб, щоб не треба було наперід розгортати, а потім поглиблювати роботу, щоби ті два процеси йшли рівночасно.

Ірина Тернівська.

ВЖЕ ВИЙШЛА III. КНИЖКА „ВІСТНИКА“ ЗА БЕРЕЗЕНЬ 19337 Р.

ЗМІСТ:

О. Ольжич: Триптих, Ю. Клен: Прокляті роки, Ю. Станинець: У вагоні, Р. Рекулі: Червоний прапор над Маляґою, Р. Волошин: Політика большевиків на Україні за Центральної Ради, В. Кубійович: Зміни в стані людности на українських землях в СССР, Е. Маланюк: Мислі в роковини, Девюс: від „держави“ до „народу“, Л. Граничка: Стефаників світ, М. Л.: З пресового фільму, Бібліографія, Від Адміністрації.

Адреса редакції й адміністрації: ЛЬВІВ, ЧАРНЕЦЬКОГО 26 М. 21.
Чекове конто П. К. О. 500.371.

Перед грядучими подіями

Закарпаття гордо ставить вже свою, хоч і молоду, але непохитну силу — українську націоналістичну ідею проти перехресного наступу двох ворожих сил: московсько-комуністичної пропаганди й чесько-адміністраційного насильства.

В лютому ц. р. на вечірці присвяченій „УССР“ твердив голова чеського „Товариства культурного й економічного зв'язку з СССР“ проф. Неєдли: широкі маси українського народу надзвичайно цікавляться Чехословаччиною і її **безпекою**, бо розуміють, що — Чехословаччина є мостом до „УССР“ (дійсно!). оКли ж так, коли справді українці Закарпаття такі щирі вірному другові большевиків Ч. С. Р., то чому щораз загострюється боротьба чеського уряду з тим же Закарпаттям? — Чому до дикого шалу доводить чеського жандарма жовтоблакитний прапор? Чому судять за видання звичайних пластових карток? І чому розв'язують команду українського Пласту на Закарпатті? За співання на пластовому Джемборі українського національного гимну? Ні, причина куди глибша. В ім'я саме тієї згадуваної проф. Наєдли безпеки ці всі щораз більше жорстокі засоби зламати національну свідомість закарпатських українців. Захиталась бо така тверда ще з 1919. року віра Чехів, що Закарпаття ніколи не розпізнає, що криється поза гарними словами про опіку й охорону над ним. Що до віку, біне населення верховин і долин Закарпаття зноситиме панування Чехів та Жидів в кожній ділянці свойого життя. Життя уміє іноді розбити прекрасні пляни самопевних.

Безпосередньою причиною переформування Закарпатського Союзу Пластунів, цебто настановлення цьому Союзові проводу з Праги був надто великий успіх виступів закарпатських пластунів на Джемборі в Румунії 1936. р. Доволі вже зависті пережили Чехи підчас попереднього Джемборі в Мадярщині. І тоді доходило до спорів після ствердження, як мало пластуни-чужинці інтересувалися чеськими пластунами, як багато українськими. Але тоді ще Чехи думали, що вистарчать погрози, щоб українські пластуни підпорядкувались чеській волі. Тепер вони, як згадано стратили вже ту віру. І — теж важлива причина строгости в поборюванні українства Чехами — тепер уже справа Закарпаття не є „внутрішньою“ справою Ч. С. Р. Закарпаття зросло в силу й вийшло на арену европейської політики.

З гордістю можемо ствердити, що новий удар: розв'язання команди Українського Пласту на Закарпатті ще більше загострив боротьбу, й усе збільшує темпо національно-політичної кристалізації Закарпаття. В цьому безпосередньому і постійному зударі з чехами Закарпаття підготовляє себе до останнього зудару й не буде ним заскочене. Бо ця боротьба освячує ідею, загартовує її носіїв, творить усе нові й нові кадри борців й дає випробуваних провідників. Ця боротьба оформлює волеве наставлення мас в організаційні рямки. Вона формує непоборні лави тих, що з одкритим чолом зустрінуть грядучі події!

„Просвіта“ в Кам'янеччині

Від кількох літ можна завважити, що просвітянське життя в кам'янецькому повіті не йде тим шляхом, яким повинно іти. Маю тут на думці „працю“ філії Т-ва „Просвіта“, яка довела до майже цілковитого занепаду читалень по селах. Дехто думав би, що цей занепад є висілдом матеріяльної неспроможности філії, одначе так не є. У звіті з 1932. р. читаємо, що філія має власний дім, одноповерховий, вартости біля 20 тисяч дол., в якому міститься велика театральна заля, та мешкають льокатори, які платять місячні чинші. Цими льокаторами були м. ін.: Магістрат, „Чительня Т. Косьцюшкі, Ужонд катастральни, др. Целевич (русин), др. Перфецкій (русин), п. Тегель (поляк). Сьогодні, під пресією громадянства, залишилися тільки три останні. А всі Т-ва дусяться в малій залі („Сокола“), з якої одні одних нераз із сваркою випрошують. Зате є Т-ва, що тішуться особлившою симпатією в філії. Таким Т-вом є „Бесіда“, в якій гуртується та молодь, що з громадян. життям не хоче мати нічо спільного. Виділові філії заходять майже щодня до них на „преферанса“ чи „бриджа“...

В повіті діють різні відосередні сили. Кацапство шириться під обома видами. Є села, які сьогодні можна назвати твердинями кацапства (Дернів, Горпин, Тадані), в інших шириться комуна або панує жахлива несвідомість. Тільки кілька сіл розвивається краще. Виділ філії не протиставиться цим розкладовим силам. Урядовець, що його удержує філія, урядує за віконцем, від год. 9-ої (деколи 11-ої) до 3ої поп. а його поведінка з селянами залишає багато до побажання. Люстрації читалень дуже рідкі.

В Виділі філії вже від кількох літ ці самі люди. Все одно, як їх назвати, але залишається фактом, що діяльність їх не виходить поза скромні рямці адміністрації Нар. Домом. Діяння деяких осіб довели до цього жалюгідного стану, що — вправді довг філії зліквідовано, але повіт найшовся в оплаканому стані, відкинено від праці активне українське студентство, створено групу студентів-картограїв, з якими грають панове директори й виділові. А читальні сплять... І Виділ спить...

Надходять Загальні Збори. Чи громадянство Кам'янеччини буде знову тільки приглядатися діяльності деяких панів з „фамілії“, що самі себе ставлять на листу й кажуть на себе голосувати? Крайня пора взятися до праці, так старшому громадянству як і студентству, бо кожна хвиля доводить до гіршого. По закативуванні Р. Школи — мусить прийти черга на „Просвіту“. А поправа мусить прийти від найближчих Загальних Зборів. Треба тільки вибрати активний, спосібний до праці Виділ, покінчити з різними упередженнями й бездіяльністю, а праця піде...

Кам'янецький.

З листів до Редакції

Ми Українське Студентство, згуртоване в Українській Студентській Громаді та К! Чорноморе у Познані, зібране на Загальному Зборі Української Студентської Громади, дня 28. II. 1937 р. осуджуємо і нап'ятновуємо 1) сам факт виступлення з рядів зорганізованого Українського Студентства Товариств Основа, Ватра, Медична Громада і Торговельник та зорганізування Тимчасового Студентського Комітету.

Осуджуємо і нап'ятновуємо 2) всякі потягнення самозванчого Студентського Комітету, якого завершенням діяльности, було розбиття Крутянської Академії, приготовуваної Українською Студентською Репрезентацією.

Осуджуємо і пан'ятновуємо 3) поступок Т-ва Молодої Громади, яке нароком взялось за зорганізування свята в честь поляглих в бою під Крутами в той час, як Укр. Студ. Репрезентація вложила чимало труду для підготовки і відсвяткування цього традиційного свята особливо дорогого українському студентству.

Осуджуємо і нап'ятновуємо тим самим всіх, що свідомо чи несвідомо ішли на руку тим чинникам, які якраз це й використали.

Уважаємо, що таке поступування одиниць-ініціяторів та студентських гуртів, доказує найдальше ідучий брак почуття відповідальности за нинішне положення української Нації і тому взиваємо все українське Студентство, що свідоме своїх завдань, поборювати цього рода отаманщину.

(Слідує 50 підписів і печатки й підписи управ двох Товариств).

ДО ХВ. РЕДАКЦІЇ „ГОЛОСУ“ У ЛЬВОВІ.

Нижче підписані студентські організації в Кракові просять помістити у Вашому часописі наступне:

Згідно з резолюціями Всестудентської Анкети в Кракові, які поміщено у попередньому (ч. 8 з 28. II) числі „Голосу“ — цею дорогою даємо вияснення „Українським Вістям“ — у відповідь на їх брехливу статтю „Історичний тиждень“ в ч. 44 з дня 1. III. 1937. Відповідь і виясненння подаємо в „Голосі“ — не в „Українських Вістях“, що було б нижче нашої гідности — таку:

Ніхто із підписаних під резолюціями Встестуд. Анкети в Кракові не є кревним, свояком, а навіть особисто знайомим пана ред. Б. Кравцева. Ніхто із студентів Кракова не є зв'язаний родинними зв'язками із Редакторами „Голосу“. Зате усе українське студентство Кракова, за винятком одного студ. Умриша Богдана, що є кореспондентом У. В., заявилося і солідарно в'яжеться ідеологічно із напрямом Редакції „Голосу“.

Остання відповідь „У. В.“ з дня 1. березня 1937 — це тільки новий доказ, що закиди, які містяться в резолюціях Всестудентської Анкети в Кракові з дня 20. II. ц. р. під адресою кліки з під страґану Ф. Н. Є. є правдиві і слушні.

Нижче підписані студентські організації Кракова солідаризуються із резолюціями згаданої Анкети і стверджують що „багно“ нашого життя створили і стараються дальше творити таки „анархонаціоналісти“ Ф. Н. Є. з під стягу батька-Махна ред. Палієва. Осуджують такі мето-

ди полеміки як визови „блазни“ і т. п. Визов звернений проти безоглядної більшости українського студентства є образою, Але образа була б тоді образою, коли б повстала між - - рівний з рівним. Нас не можуть образити визуті з чести і моралі скомпромітовані редактори кліки Ф. Н. Є., для яких найбільшою небезпекою „утрата хліба“, а найвищою ціллю „поміч фамілії“.

Українська публична опінія, є досить терпелива, але й вона має межі. Брехня, „багно“, „кльоака“, „гуляйполе“, „анархо - націоналізм“, „батько-махновщина“, „атаманія“, провокація, і безвідповідальність за неї — та всі далеко-далеко не вичислені чесноти „ордену“ (в дійсности — концерну) Ф. Н. Є., це той чирак, що стягає до себе всі бруди з організму української душі. Чирак уже дозрів, щоб його видусити. Ф. Н. Є. — це хороба цілого українського організму і тому ним мусить занятися ціле українське організоване життя.

Українська молодь на відповідь дасть відповідь, але там де вона будє потрібна!

Краків, дня 2. III. 1937.

За Т-во „Українська Студентська Громада“ в Кракові: Лапичак Тома, голова, Білинський Андрій.

За К! Українських Студентів „Сян“: М. Кравчук, голова, Процик Нестор II член К!

За К! Українських Студентів „Запорожє“ (підпис нечиткий).

За Український Мистецький Гурток „Зарево“: Богдан Гумецький, секретар, Кульчицький за голову.

ДО ХВАЛЬНОЇ РЕДАКЦІЇ „ГОЛОСУ“ У ЛЬВОВІ.

Високоповажаний Пане Редакторе! Просимо ласкаво помістити таку заяву:

Виділ Філії Т-ва „Просвіта“ в Кракові звертається оцею дорогою до Редакції „Українські Вісті“, щоб здержали висилку свойого щоденника.

Причиною відмови пренумерати „Укр. Вістей“ є неморальні з національного погляду методи політичної боротьби, що не перебирають в засобах супроти своїх противників, утотожнюючи їх із ворогами. Такі методи боротьби, почавши від конкуренції з „Новим Часом“ в справі „Рідної Школи“ аж до останніх виступів проти „Голосу“ є асуспільними й національно розкладовими. Бажаючи припинити її бодай на терені нашої Філії відмовляємо дальшу пренумерату „Українських Вістей“.

Рівночасно просимо Редакцію „Голосу“ і „Обріїв“ присилати свої часописи на подану нижче адресу.

За Виділ Філії Т-ва „Просвіта“ в Кракові (вул. Ягайлонська 10. III) Михайло Павлик, голова, Дмитро Литвин, секретар.

Даремні спроби

ЩЕ ОДНЕ „ВІДКРИТТЯ“ ПРО СВІТОГЛЯД Л. УКРАЇНКИ.

Двотижневик „Жінка“ ч. 4. містить статтю п. М. Деркач п. н.: „Світогляд Лесі Українки на основі її публіцистичних праць“.

„Читачки прочитають цю статтю з зацікавленням — завважує від себе Редакція „Жінки“ —„бо..... твердження п. Деркач відбігають від загально принятих поглядів про Л. Українку“.

І дійсно. Цікаво різняться поучення п. М. Д. якою треба бачити Л. Українку — навіть від писань про цю поетку мабуть одиноко узнаваних п. М. Д. совєтських критиків.

П. М. Деркач твердить: Леся Українка була завзятою соціялісткою і тільки соціялісткою. Мріяла тільки про вселюдське братерство. Була практичною людиною і на світ, як і на майбутнє дивилася критично. Не узнавала фанатизму (нетерпимости), виступала проти націоналізму, боролася за волю, правду й рівність усіх людей.

Усі ті високоумні й незбито певні на свою й мабуть „Жінки“ думку докази — відкрила п. М. Д. в публіцистичних статтях Л. Українки. А відкривши свою „істину“ — поспішилася поділитися із нею з іншими. Сестрички з „Жінки“ приняли її як бачимо гостинно. А там і „Новий Час“ підхопив — цікава мовляв стаття — нова спроба знайти правду про Л. Українку.

Очевидно. Цікаво це довідатися, що можна писати про світогляд поета на підставі двох - трьох статтей, відкинувши геть усю його літературну творчість. Пані М. Д. байдуже, що саме та літературна творчість була **життям і діянням** Л. Українки. Їй вистарчають публіцистичні праці поетки — бо... Леся Українка походила з родини публіцистів. Ну і їй вистарчає, що є ще блаженні, віруючі їй і охочі позичити в неї червені окуляри... Чому ж би ні? Коли можна робити з Шевченка комуніста на підставі його „як би ви знали паничі“, так чому ж не спробувати з Лесею Українкою?

Але симпатичкам і симпатикам („Жінка“ признає тільки перших) „нової й цікавої“ статті п. М. Д. варто б познайомитися з тими декілька публіцистичними статтями Л. Українки, що дали стільки матеріялу п. М. Д. Мені якось годі дошукатися там даних для обоснування соціялізму у світогляді Л. Українки, не бачу цього ні в статті: „Не так тії вороги“ — де Л. Українка гостро й палко докоряє Франкові, що легковажно висловився про Українців Східних Земель, ні в статті — „безпардонний патріотизм“ — де поетка кпить із програми народників, — опортуністично-реакційної, як вони самі її назвали, програми співжиття з правительством і політики хилитися, куди вітер віє. Навпаки бачу там оту непримиримість із чужими душі Л. Українки думками угоди й сумирного животіння. Вона ж тому й звала себе соціялісткою, що цей напрям мав тоді найбільше познак революційности. Коли б жила тепер, її розстріляли б за її „соціялізм“. Бо вона була — як стверджують самі ж критики з СССР передовсім **Українкою.** Була вірною донькою своєї нації. І ми її бачимо й бачитимемо інакше, як це бажається п. М. Д. Бачитимемо, розуміти й цінити будемо Л. Українку як визнавця Ідеї, що її й ми визнаємо. Як творця Слова, що гартує, що є зброєю, як співця національної стихії і пророка національного відродження.

Всі спроби п. М. Деркач — даремна витрата часу, енергії і паперу.

З. Кравців.

Чужинці про нас

Німецька молодь про Україну

Офіційний орган німецької гітлерівської молоді („Гітлер-Юґенд“), „Вілле унд Махт“ („Воля й сила“) в ч. 4. з 15. лютого 1937 надрукував статтю Тіль Айке „Трагедія України“.

Автор — Тіль Айке — стверджує передовсім, що сьогодні надзвичайно трудно виробити собі ясний погляд про політичний, господарський і культурний розвій України, бо Москва завжди старалася про те, щоб ім'я України взагалі не появлялося на географічних картах і в статистиках, як і взагалі в політиці. Дальше подає статистичні дані з 1897. р., на основі яких виходить, що в Росії жило тоді 27 мільйонів українців, а в Австро-Угорщині 4.2 мільйони і зупиняється коротко на справі переведення „самовизначення народів“ на сході Европи.

В наступних розділах пише Тіль Айке таке:

„Правдива українська національна територія простягається на півночі до Прип'яти і до Дону, на півдні до Чорного Моря, на південному сході до Кубані й до Кавказу. Совєти не признають національних кордонів на південному сході (Кубань і Кавказ); українську область Ростов приділено до Північного Кавказу, з якого створено штучно окрему адміністративну одиницю та підчинено безпосередно Москві. Причини цього можна дуже легко збагнути: коли би ростовську область приділено до України і коли би створено окрему самостійну північно-кавказьку область, як це й було пляновано, то московська централя була би відтята від своїх найважніших господарських просторів і від Чорного Моря. Чорне Море (і Дарданелі) були вже для царської Росії ціллю закордонної політики, бо ж воно творить випадову браму до Середземного Моря й взагалі до Европи. Нині зацікавлення Совєтів Чорним Морем і Дарданелями, як це виходить з переговорів в Монтре, ще більше зросло: Бо ж тут лежить не лише отвір для економіки Росії на европейські ринки збуту, тут знаходиться головна артерія для світової революції комінтерну“.

В дальших своїх виводах знайомить автор читача з господарським значенням України для СССР й описує боротьбу, що її веде українство проти Москви. Свою статтю, ілюстровану картою України та діяграмами про значення України для господарства СССР кінчить Тіль Айке словами:

„Одначе треба остерігати перед тим, щоб українське питання оцінювати занадто оптимістично. Вже перед війною можна було чути в Европі часті голоси, що Україна скоро звільниться від царської Росії. Одначе „російський кольос“ виходив з боротьби побідником. Як з вище наведеного виходить має нині московська централя далеко більше засобів до розпорядимости, як царська Росія, щоби всякі сепаратистичні тенденції України в корені задушити. Це однак так довго триватиме, як довго Сталін зможе опертися на УКП, що однак в останньому часі виглядає надзвичайно сумнівним“.

Так оцінює проблему України представник молодого німецького покоління.

ДО РЕДАКЦІЇ ТИЖНЕВИКА „ГОЛОС“ У ЛЬВОВІ.

Прошу помістити на сторінках Вашого часопису наступне:

Заява.

10. вересня 1936. року почала виходити у Львові газета „Фронтом“. При моїй активній участі наладнано редакційний апарат і розіслано перші числа газети. Редагували „Фронтом“ мгр. Богдан Романенчук і редактор Анатоль Курдидик. Справи адміністрації вів я, а доривочно допомагали мені (безінтересовно) студенти В. Стець і Гаврилюк. Я сумлінно працював від ранку до вечора, не звертаючи уваги на різні неприхильні для „Фронтом“ чутки і сплетні, бо вірив, що роблю корисне для нації добро.

На початку „Фронтом“ виповняла своє завдання добре і широкі верстви українського суспільства нашою газетою цікавилися і підпирали її. Згодом редактор А. Курдидик і п. Романенчук впровадили на шпальти „Фронтом“ рубрики, що нічого спільного з національною роботою не мали, викликали несмак у читачів і зражували їх. Я одержував у тій справі листи від читачів і передплатників. Для добра видавництва намагався я переконати згаданих пп. редакторів, щоб вони змінили свою тактику й усунули з газети анархізуючі рубрики. На цьому тлі доходить до сварок між нами при посторонніх свідках. Та це не помогло...

Бачучи, що завдяки господарці пп. Редакторів та їхньому розумінню обов'язків перед читачами, може прийти до того, що не буде защо продовжувати видання газети — я зрозумів, що моє положення — адміністратора стається глупим, — бо положенням чоловіка без вини „винуватого“ за чужі гріхи і безкарність.

Довідавшись ще й, що п. Романенчук шукав вже „купців“ на „Фронтом“, щоб скинути з себе відповідальність за видавництво і матеріяльні зобов'язання перед передплатниками — я постановив публично зняти з себе моральну відповідальність за вище наведене поступовання Редакторів „Фронтом“. Всім хто звертається до мене устно чи письменно в справах видавництва, оцим заявляю, що від 1. березня ц. р. я перестав співпрацювати з п. Романенчуком і п. А. Курдидиком, як з людьми безвідповідальними за свої вчинки.

Сава Малий.

2. III. 1937 р.

ВІД РЕДАКЦІЇ. Поміщуємо надісланого нам листа, пропускаючи в нім деякі місця, хоч ніяк не можемо погодитися з автором листа там, де він каже, що „вірив, що робить корисне для нації діло“. Бо ж уже від першого числа газети „Фронтом“ було видно, що нічого доброго не можна було по ній сподіватися. Сьогодні нам вже ясно і не дивуємося!

ЗАМІСЦЬ ФЕЙЛЕТОНУ.

В підвалі „Чеки“

„...Пригадую підвал чеки в Полтаві,
Де я колись годині три чекав.
Лилось крізь шиби світло золотаве,
І я затерті написи читав
На вапні стін... Ніхто у книгу слави
Тих смертників імена не вписав,
Що звідсі тим, які живуть на світі,
Свої останні креслили привіти:

„— Чекаю розстрілу. Петро Палій“.
„— Сьогодні вмру за тебе, мій народе.
Іван Манзюк“. — „Кінець. Нема надій.
Прокляття шлю катам. Василь Макода“.
—„Живіть і не зрікайтесь гордих Мрій,
О, ви, кому ще світить сонце вроди.
Михайло Вюн“. — „Марусі мій уклін.
Іду на смерть. Манюра Валентин“.

Високий мур чекістської в'язниці
Тоді мене на місяць поріднив
З гуртом людей, що в них серця, як птиці,
Летіли до невиданих раїв,
Дарма, що смертний холод їм в зіниці
Уже блакитну волохкість улив.
Було нас шістьдесять, і наші співи
Цвіли... Як у саду куркульськім сливи.

Здавалось, що спадала з душ кора
І сріблилась біла древесина,
Коли, мов грім, лунало „Не пора“
І в такт здригалися в'язничі стіни.
Веселий бог виплескував з відра
Злотавий плин, чистіший від бурштину.
Та завжди вправи ті, мов чорний цвіт,
Урочисто вінчав нам „Заповіт“...“

(Із поеми Юрія Клена „Прокляті Роки“, „Вістник“ кн. III. за 1937. р.).

ДЕЩО ПРО ВІДНОСИНИ В Т-ВІ ВПУВ.

В інших народів буває так, що коли комусь закинуть і докажуть, що діє на шкоду якоїсь установи, в якій працює, то для добра тієї установи він уступає. Такі випадки стрічаємо досить часто і можна їх тут навести, але це не важне. Це діється в наслідок глибоко вкоріненого у тих народів почуття відповідальности. І тому організації тих народів ведуть успішно діяльність, сповняють свої завдання і осягають свої цілі.

Інакше діється в нас.

В червні м. р. вся українська преса писала про марнотратну господарку в Т-ві Взаїмної Помочі Українського Вчительства у Львові. Голова Товариства не то що не уступив, але навпаки, на Загальних Зборах дня 26 червня м. р. боронив цеї господарки і накинувся на українську пресу і на всіх тих, хто виказував марнотратність господарки. Не приняв теж резиґнації дир. А. Зеленого.

Надзвичайна Контрольна Комісія вибрана на згаданих зборах, провіривши діловодство Товариства, цю марнотратність потвердила, про що її було звідомлення в українській пресі. (Див. „Діло“ ч. 19. з 29. І. 1937. і „Учительське Слово“ ч. 2 за лютень ц. р.).

Мировий Суд Товариства ВПУВ дня 2 лютого ц. р. засудив п. дир. А. Зеленого на виключення на 5 літ з членів товариства, і так його, як і всіх членів Надзірної Ради на понесення послідовностей.

Не зважаючи на те все, члени Надзірної Ради, до цієї пори не зложили своїх мандатів, а навпаки один з членів тієї ж Ради обняв директорство Товариства ВПУВ.

Думаємо, що таке безвідповідальне поступовання чолових людей в Товаристві, не може причинитися до оздоровлення відносин в Товаристві ВПУВ, а навпаки може принести тільки шкоди.

Чи не пора вже нарешті нам це зрозуміти і витягнути з того належні висновки?! Емерит.

Із світових подій

Все для армії

1. березня почалися в Римі наради т. зв. Великої Фашистівської Ради. Вже в першому дні нарад рада винесла низку незвичайно далекосяглих постанов. Стверджено, що італійські збройння є задовільні, але треба відкинути з цілою рішучістю намагання обмежити її міжнародніми постановами навіть в найдальшій будуччині. Навпаки рішено збільшити збройння до останніх меж можливостей, коштом жертвенного самовідречення навіть цілого покоління. В тій цілі продовжено на дальших 5 літ управнення генерального комісаря военного промислу. Організацію господарства мають всецільо узгіднити з потребами армії і змагати до самовистарчальности в продукції потрібних армії матеріялів. Наука і техніка має теж працювати над збільшенням сили армії. Всі мужчини від 18. до 55-го року життя мусять відбути військовий вишкіл. Рішено перевести пробу мобілізації.

Рада присвятила багато місця міжнародній політиці. Васлала передусім привітну телеграму ген. Франко, бажаючи національній Еспанії успішного переборення небезпеки большевизму, що „грозить західній Европі, її культурі й цивілізації“. Далі одобрено заграничну політику мін. Чіяно. Зокрема визнано великим досягненням порозуміння з Німеччиною, що виявило свою „постійну істотну силу“, підкреслено значення розмов Чіяно з турецьким мін. загр справ Рушді Арасом і середземноморського договору з Англією. Не зважаючи на те Рада делікатно перевела по суті протианглійську демонстрацію, бо програма велетенських збройнь не може Англії подобатися з огляду на не малі її серед земноморські інтереси.

Ухвали Великої Фашистівської Ради найшли широкий відгомін в міжнародній пресі. „Людово-фронтова“ вітрить, як звичайно, за ознаками суперечностей між інтересами Італії й Німеччини і поширює здогади, що потвердження значення німецько-італійського порозуміння це тільки звичайна тепла згадка. Хоч очевидно ці суперечності на довшу мету існують, як існують завжди між найбільш „приятелями“ союзниками, одначе немає ані фактів, ані таких можливостей перед річевою італійською великодержавною політикою, що могли б підтверджувати ці здогади.

В пролетарському „раю“

З Москви вернувся недавно представник французьких робітничих організацій, член соціялістичної партії Леґе. У своїх інформаціях переданих пресі про умови життя трудових мас в СССР пише він, що зарібна платня совєтських робітників надзвичайно мала. Умовини життя французького пролетаріяту з совєтським навіть немислиме рівняти! У Франції безробітний живе далеко краще, ніж в СССР робітник, що має постійну працю в підприємстві. На свою заввагу одному із совєтських директорів на СУЗ, що це просто нелюдяно призначати робітникам так низьку плату, бо ж при соціялістичному режимі всім мусить бути забезпечений рівний кусник хліба“, він почув таку відповідь: „Забезпечувати хлібом всіх в рівній мірі несправедливо(!). Навпаки, необхідна нерівність(!), бо тільки вона змусить робітників більше працювати й удосконалюватися“.

— „Нам говорили — пише далі Леґе — що в СССР побудовані розкішні будинки: робітники мешкають в палатах колишніх капіталістів і т. д. Яка ж дурна й шкідлива брехня! При заводах справді збудовано трохи одноповерхових будинків з трьох кімнат. Але там в одній кімнаті мешкає нерідко одна, а те й дві родини... В кімнаті мешкає по 8—9 осіб без всякої меблі. На 4—5 родин приходиться одна кухонна піч. А в кімнаті, де є така піч, мешкає ще ціла родина“.

Леґе приводить й ціни на товарі совєтського виробництва. Тут його дані цілком покриваються з інформаціями інших людей, що побували в СССР.

Чоботи коштують — 50 долярів, плащ — 100 долярів, одяг для хлопчика — 45 долярів, жіноче просте убрання — 50 долярів, кілограм масла — 3 дол. 50 центів, кілограм сала — 3 дол. 50 цент., кілограм хліба — 30 центів, кілограм картоплі — 25 центів і т. д.

При таких цінах зрозуміло — пише Леґе — що робітники й робітниці при своїй платні не живуть, а животіють в застрашаючій нужді.

Стільки французький соціяліст про робітничий рай в СССР.

Поширюйте наш часопис і приєднуйте нових передплатників

Із СУЗ

„Руками клясово ворога“.

РАТАУ (з 15. лютого) подає з Харкова: „На заводі ім. Комінтерну руками класового ворога вбитий кращий стахановець — електрозварник, 17-річний комсомолець Мороз“. Начальник обласного управління міліції майор Беркович видав з того приводу такий комунікат: „Убивство кращої людини заводу є, безперечно, ділом рук класового ворога. Ми надаємо цій справі винятковє значення. Ми зробимо все, щоб у найблищі дні знайти ворога“.

„Котюзі по заслузі“.

Кол. посла „Сельробу“ до польського сойму К. Вальницького, що роками безкарно затроював З. У. З. московською комуністичною отруєю а потому втік до „московського раю“, недавно заарештувала ГПУ і заслала на каторгу.

В Києві засуджено за „троцькізм“ двох українців із ЗУЗ братів Івана й Василя Рожних на п'ять літ в'язниці. Вони виїхали осінню 1935. р. до СССР, покинувши рідне село Горожанку Малу пов. Рудки.

Коротко:

* Москва відкликала свойого амбасадора при червонім уряді у Валенсії — Розенберґа. На його місце призначено Ґайкіса, спеціяліста від рільничих справ. Москва має надію, що йому вдасться уговкати вороже червоним еспанське селянство.

* Совєтська преса почала гостру кампанію проти Народніх Комісаріятів освіти Української і Кірґізької ССР. Комісарем „УССР“ є здавна відомий московський попихач Затонський. Дуже цікаво, що протимосковську акцію на терені Кіркізької ССР сиґналізує Москва вже від довшого часу!

* Створені за чужими зразками націоналістичні організації в Румунії викликали численні протижидівські і протиурядові авантюри. Найбільшу участь в них взяли студенти. Влада замкнула всі університети, 200 студенських бурс і 100 клюбів. 12.000 студентів відіслано на державний кошт домів. При цій нагоді опечатано 118(!) льокалів масонських льож.

* Американський сенат ухвалив 52 голосами проти 6-тьох закон про невтральність Америки на випадок европейської війни. Побачимо...

* Канцлер Шушніґ їде незадовго з візитою до Будапешту ревізитувати мадярського премієра Дарані, що в листопаді м. р. гостював у Відні. Пізніше поїде до Риму. Міжнародня „людовофронтівська“ преса добачує в такій черзі візит Шушніґа невдоволення австрійського уряду з протигабсбурзького становища Італії. Очевидно в цих здогадах більше інтриґи ніж правди.

* Французький „людово-фронтівський“ уряд кличе собі на поміч до боротьби з французьким селянством міжнародній капітал. Уряд зніс охоронне мито на спроваджувані ззаграниці хліборобські продукти, щоб обезцінити французьку хліборобську продукцію і дешевим хлібом тримати при собі міський „пролетаріят“. Влада „люду“ перемінюється щораз більше у владу „над людом“. Як в Москві так і всюди...

* Французький уряд удержавлює вже від довшого часу военний промисл. Минулого тижня вивласнено (очевидно за солені гроші!) ряд военних фабрик концерну Шнайдер — Крезо.

* Польське мін. внутр. справ закрило мин. тижня комуністичний часопис „Дзєннік Популярни“. Поліція арештувала кількадесять осіб у Варшаві й краю. Викрито кілька комуністичних організацій.

* Італійський король зложить весною візиту мадярському урядові.

* Ніппонський премієр покликав на становище мін. загр. спр. амбасадора в Парижі Сато. В програмовій декляраціі мін. Сато заявив, що звертатиме більшу увагу на европейські події від своїх попередників.

* У відповідь на величезні італійські збройння Англія теж підвищила кредити на збройння, очевидно в такій мірі, на які тільки вона може собі позволити. Один англійський лорд говорив з ущипливою насмішкою в парляменті, що інші держави ніколи не вспіють додержати Англії кроку в збройннях. Мав очевидно на думці їх скупу на гріш калитку...

* Теж Франція розписала позичку на фонд т. зв. „оборони“. Висота тієї позички вагається між 10—15 мільярдів(!) фр. фр. На тій позичці могтимуть заробити теж капіталісти других держав. Щоб їх приєднати позичку можна буде здеклярувати в якійнебудь чужій валюті і буде вона вільна від податку, якому звичайно підлягають вартісні папери. Охочих певно не бракне. Нашим радикалам певно не всмак, що французький „людовий фронт“ лізе в капіталістичні кишені. Але якже ж інакше міг би стати добрим бо озброєним союзником Москви?

* На фронтах Еспанії вже від довшого часу воюючим сторонам не вдалося досягти значніших мілітарних успіхів, хоч йдуть постійно криваві місцеві бої. Можна б занотувати хиба, щораз більше зменшування порцій хліба в червоному Мадриті, що мин. тижня дійшло до 30 дкґ на голову.

* Мін. Іден виголосив в англійському парляменті промову, що її вважають потвердженням здогадів про недалекі далекосяглі переговори з Німеччиною в справі колоній й ін. міжнародніх справ. Іден оминав виразно в своїй промові хочби найменших стверджень, що могли б бути немилі урядам других держав. Якась невидна сила підтяла йому крила, бож звичайно його промови були дуже темпераментні.

ГОСПОДАРСТВО

На господарському розпутті

III.

Вищість вільної ініціятиви одиниці, краща можливість конкуренції, меткість, краще пристосування до чужого міського терену, ось стріли, що гркотять з гармати приватницької пропаганди. Мовляв: ми в місто підем всі з вагами і як станем в ряд, — то перемога вже за нами. Полишімо покищо на боці теоретичні міркування на тему економічної вищости однієї чи другої форми організації національного господарства, а сягнім до ідейної, моральної сторінки в тому житті, розгорнімо її на всю ширінь.

Егоїм (себелюбство), найбільша зброя в цій боротьбі? Озброєна нею приватна людина бореться за своє існування, а перемігши в боротьбі, закріплює в той спосіб ще одну станицю на фронті. Бракує його ніби в кооперації, то ж силою факту вона слабшою зброєю в цьому безпощадному змаганні. Та невже ж тільки егоїзм був рушійною силою в людській історії? Невже тільки йому завдячити можна поступ у людській культурі? Невже нічого не значить посвята, жертва життям і майном во ім'я не власного вузького інтересу, але за краще майбутнє цілої національної спільноти? Киньте оком назад, а побачите, що саме найбільш героїчні вчинки довершувалися саме не з егоїстичних, а з глибоко ідейних мотивів. Смерть 300 спартанців у термопільському провалі і Крути — українські Термопилі — ось вам пречистий доказ цього. Голий егоїзм зажене людину завжди туди, де манитиме її можливість легшої наживи, всміхатисьме принада легкого, вигідного життя, або лекшого поборення життєвих труднощів. Ось чому купець не вивісить жовто-блакитної вивіски, не вивісить чисто української вивіски, не вивісить двомовної вивіски, а вишукуватиме всякі „Геневе“, „Вікторія“, ата, атмо, мота, тамо, отам, мато і т. д., бо він шукає зиску і тільки тим в'яжеться. Чи всі такі? Напевно ні, є дуже багато інших, головно по менших містах. Але перейдіться Ви Львовом, по всіх отих „Склепах споживчих“, „Хшесьцїянських склепах споживчих“, „Католіцких склепах споживчих“ і кого, думаєте, Ви там знайдете? В трьох четвертих нашого брата, що як український Макіявель, або як хитрий Панько притаїться і зорить по горизонті своєї вулиці. Що він дає собою? Саме існування — це ще ніяка заслуга. В цей суворий час вимагаємо як не активної, то ясної постави до українського життя. Крамниці Центросоюза, Маслосоюза й Народньої Торговлі теж у значній мірі залежать від чужої клієнтелі, а ніколи ніхто найменших сумнівів не має, який їх національний характер, хоч теж двомовні вивіски мають, хоч теж чужих клієнтів у їхній матірній мові обслуговують. Але кооперація має в собі отой невидний, одначе самозрозумілий етос, що не дозволяє їй посунутися дальше поза означену межу. Чи не задалеко заведе нас цей приватницький господарський макіявелізм? Жиди, що зненавистю до чужинців через двадцять століть накипіли, що опору в своїй релігії та гордій свідомости вибраного народу знаходять, вони легко пристосовуються до всякого середовища, залишаючись завжди жидами в своїй натурі. Але ми? Чи цей макіявелізм не обернеться передовсім проти нас самих та не буде якраз першим кроком до повної денаціоналізації і закріплення в той спосіб чужого вигляду нашої батьківщини? Вже раз переживали ми такий стан, що львівське українське міщанство тільки церквою зв'язане було зо своєю нацією, поки вкінці й той слабкий узол не урвався. Почалося також спершу вживанням чужої мови в відношенні до чужих клієнтів, потім це перейшло в звичку загальну, врешті про сякнуло до приватного життя українського міщанина й дійшло до того, що нащадки основників брацтв, бійців за „землю руську, за віру православну“, знайшлися всеціло, з дуже-дуже малими винятками по той бік барикади.

IV.

Але й кооперація рахується з людським егоїзмом, що такий старий, як людський рід; не каже позирати тільки на небо та кормитися тільки абстрактними ідеями. Це ж вона в своюому гимні каже

ми несемо кращу долю,
хто ж поставить нам кордон?

Чи не пробивається з тих слів могутній ритм кооперативної громади, що йде назустріч кращій долі, і то не тільки майбутніх поколінь, а вже тепер, сьогодні — завтра, для всіх тих, що спільним гуртом, однією ідеєю овіяні станули до життєвого змагу.

І чи конечно більшим героєм у цій господарській війні мусить бути оцей, що індивідуально працює, чи той, що йде до наступу збитою лавою, бойовим ладом? Авже ж ніхто не хоче розуміти кооперативного руху як абстрактного ідеалу, патріотизму з обов'язку, що до нього беруться по скінченні звичайної своєї цілоденної чи цілотижневої праці. Саме в тому сук, щоб кооперація завоювала душі та стала світоглядом — а вся решта сама із себе з конечности випливатиме.

І сказав би хтось тут: добре, вже біля половини століття діє кооперація в Україні, де ж успіхи її в містах? Але в зв'язку з тим виринає друге питання, як відповідь на перше: а що зробив протилежний світогляд, той, що в опозицію тепер кооперації ставиться? І чи взагалі можливим було б його існування, коли б не мав він за собою в запіллі зорганізованих кадр кооперативного громадянства на селі? Це правда, що львина частина кооперативної праці пішла в село. Там довела вона до величавого діла і на тому, — це всі, і противники і прихильники її, знаємо — не спиниться. Але так само добре знаємо — треба це відважно сказати собі ввічі і не стидатися, — що молодий український приватний промисел у трьох четвертих спіраєе своє існування на кооперації і якщо буде нерозумно виступати проти неї, подібний буде до того цигана, що підрізував гиляку під собою. Бо хто запевняє йому ринок збуту, хто взагалі вможливлює йому конкуренцію з чужим, досвідченим і здавна достатньо загосподарованим промислом, хто захищає його перед хижацтвом картелів, як ми це недавно читали в часописній заяві однієї рухливої української промислової станиці? Кооперація, авже ж що вона. Ввесь майже дотеперішній український промисел з осідком по містах — це функція української кооперації. Разом з нею він росте, разом з нею впав би, якщо б нагло наступив якийсь нежданий кооперативний крах. Ніхто не заперечує, що особисті амбіції, здібности, рухливість і підприємчивість промисловців велику ролю грають. Це ж кожне зрозуміле, що зо свічкою в руках, треба б шукати таких, що з переконанням оспорювали б ці незаперечні факти. Одначе не можна замикати очей і на передтим сказане, бо воно не лише очевидне.

На це вже всі погодилися, що кооперативна праця в місті куди тяжча. Признає це й сама кооперація, та далеко не вирікається з того приводу своїх завдань; хоч хвилево зайнята іншим відтинком фронту, туди напевно ще поверне. І мусить повернути і крий нас Боже, коли б не мала повернути. Нехай не опанує вона міста на 100 відсотків, нехай приватницький розгін — він усюди був і є, не тільки в нас — дійде до більших матеріяльних і цифрових висідів, одначе без неї місто українським не буде. Вона несе з собою українського духа, вона привчає людей не сходити з позицій, вона є моральним регулятором того стихійного **українського** фронту, на неї хоч не хоч орієнтується і мусить орієнтуватися приватне українське купецтво, що справді вважається і хоче вважатися українським. І хоч би сталося так, що на кожний один кооперативний крок у місті приватники зроблять десять, то зроблять їх тільки тому, що цей один кооперативний крок зроблено. Бо самим своїм існуванням, своєю моральною, ідейною поставою, кооперація мусить бути і є дороговказом у господарському українському патріотизмі. І ні при чому тут же, що йде вона поволі. Поволі, але певно і нестримно, як лявіна. Великі армії теж поволі йдуть вперед, багато повільніше від передніх стеж і розвідчих віддилів, але це вони, армії, перемогу здобувають і закріплюють, а не смільчаки, що хоч би й чудес індивідуального геройства доказували, самі нічого не вдіють.

Висновки? Приходять самі. В нас мусить виробитися така життєва постава, щоб у кожній господарській акції, збірній чи індивідуальній, ніхто з нас не забув і не смів забути, що він українець, що, працюючи на свій і своєї родини прожиток — чи в нещасному галицькому селі, чи в напів чужому місті, чи на далекій еміграції — з тим зв'язані деякі моральні обов'язки. Тут не можна „додуматися“ до того так, як деякі наші наддніпрянські політики „додумалися“ до соціялізму. Це мусить увійти в кість і кров і жити там підсвідомим, але все чуйким життям. В сучасний мент найбільше цьому пособляє кооперація. Трудящою своєю працею здобуває вона не тільки матеріяльні успіхи, не тільки будить громадську ініціятиву, організує та активізує широкі верстви українського громадянства, але вносить у наше національне життя оті невловимі морально-патріотичні цінноші, що їх аж у їхніх наслідках пізнаємо. Через те треба посилити кооперативну працю, головно в місті, де лежить перед нею велетенське, але вдячне поле до праці. Кожне кооперативне діло в місті, де животворне впорскнення здорової крови в наш національно-господарський організм. На здоровій кооперативній базі щойно можливе творче й успішне змагання одиниці: без цього вона метеор, що блисне, красою своєю захопить, але вкінці безслідно пропаде в просторі.

Книш Зиновій.

Розвиток „Центросоюзу“

Центросоюз у Львові запросив на день 1. березня ц. р. представників преси на інформативну нараду про стан машої кооперації.

Нараду отворив і нею проводив голова Надзірної Ради Центросоюзу дир. РСУК **Остап Луцький.**

Реферат про стан Центросоюзу і взагалі нашої кооперації в 1936., та вигляди на майбутнє виголосив дир. **Юліян Шепарович.**

З того реферату присутні довідалися про тяжкі роки кризи, яку всежтаки вдалося побороти з усіми її труднощами. Сьогодні Центросоюз об'єднує 28 повітових Союзів, які успішно ведуть свою працю. По закінченні в 1935. році санації, Центросоюз приступив в 1936. р. до поширення і поглиблення своєї діяльности. Перевівши деяку реорганізацію на місцях, повів інтенсивну працю на неопанованих ще теренах, як напр. на **Лемківщині.**

Про працю кооперації може свідчити праця в Центросоюзі, де сьогодні працює 131 службовиків.

Над піднесенням культури в хліборобстві працює 100 агрономів, на що видано в мин. році около 60.000 злотих.

На загально-суспільні потреби в мин. році Центросоюз видав около 13.000 зл.

В 1936. році мав Центросоюз загального обороту кругло **19 мільйонів** зл.; на що зложилося: споживчий відділ зл. 4,911.230.—, товарі домашньої потреби зл. 3,355.658,—, нафта зл. 1,123.365.— дальше: мило, м'ясарная, збут живини, вапно, шкіра, дахівка, цемент, цвяхи, вугілля, бляха.

Збутова акція

в мин. році значно зросла. Головно позначився цей збут в ділянці торгівлі збіжжям, якого Центросоюз збув **2.105 вагонів; прядива 12 вагонів, бараболі 870 тон,** цибулі **40 тон** і т. д. Дальше позначився збут живини в першу чергу свиней 5.934 шт. на загальну суму зл. 1,496.000 а також дробу на суму зл. 147.244.

Центросоюз має у Львові власну м'ясарню, в якій працює 27 фізичних і 15 умових робітників.

Торг цеї м'ясарні виносив зл. 400.228.

Збут яєць виносив **215½ вагона**, за що вторговано 2,342.822 зл.

Не менший розвиток і ріст виказує фабрика мила Центросоюзу, яка **в 1936.** р. випродукувала **80 вагонів** мила, не зважаючи на трудноші з набуттям сирівцю, який треба спроваджувати із заграниці.

Наприкінці реферату перейшов дир. Шепарович до питання приватників і кооперації, при чім заявив, що село повинно бути організоване в кооперації і приватники туди неповинні встрявати, натомісць приватники повинні опанувати міста.

По рефераті вив'язалася жива дискусія, в якій порушено і вияснено низку питань, які не завжди були, через брак поінформованости, належно інтерпретовані.

Маючи перед собою ось ці інформації треба обективно признати, що зроблено багато. Але з другої сторони треба неменше об'єктивно усвідомими собі, що все це є далекодалеко від того, що ми **повинні мати**. І тому нам нема чого попадати в захоплення здобутками в господарській ділянці, тільки працювати дальше, щоб осягнути те, що ми повинні і мусимо мати!

„Суспільний Промисл“

Кооператива „Суспільний Промисл“ у Львові, що виробляє всім вже відомі цикорію „Луна“, підмінку кави „Пражінь“ і солодову каву, осягнула в минулому році, як на наші відносини, досить поважні успіхи. Збут виробів осягнув в минулому році 227 тисяч злотих. Збут тих виробів іде у двох третинах через українську кооперацію, а в одній третині через приватну нашу і чужу торгівлю.

При кінці 1936 року кооператива начислювала 347 членів, у тім 52 кооперативи, 227 приватних службовиків, 57 селян плянтаторів і 11 інших фізичних членів. Під сучасну пору ця кооператива дає заняття-працю 45-ьом працівникам умовим і фізичним, а при сушенні сирівцю в Жовкві є занятих сезоново 2—3 місяці в році 15 фізичних працівників.

В останньому часі кооператива закупила у Львові реальність з фабричним і адміністраційним будинком, куди цього року літом перенесеться.

Кооператива має ще широкі можливості і вигляди на дальшу розбудову, тимбільше, коли зважити, що тепер своїми виробами покриває тільки 1/12 частину українського запотребування.

„Соціялістична“ торгівля

Московські „Ізвєстія“ з дня 15. лютого нарікають, що в останньому часі в Харкові продавці державних склепів ставляться неможливо брутально і глузуюче до населення. Дійшло до того, що урядники союзунівермагу образили депутатку міста Шкоду й за слушне її завваження потягли... до міліції. В склепі рибоснабу службовці жорстоко побили інспектора. В склепі Харпромторгу, коли покупець Нитко зажадав книгу скарг, його також жорстоко побили. Скарги до міліції на брутальність службовців магазинів не дають ніяких наслідків. Причина проста — „соціялістичну“ міліцію задобрюють „соціялістичні“ склепи ...хабарами!

Продовження статті „ПРИВАТНИКИ ЧИ КООПЕРАЦІЯ“ буде в наступному числі.

Господарський огляд

НОВІ ГОСПОДАРСЬКІ СТАНИЦІ В КОЗОВІ.

Зпочатком лютого ц. р. відкрито в Козові першу українську крамницю блаватних товарів. Власниками крамниці є п. Роман і Марія Сліпі. Крамниця продає в першій мірі вироби української фабрики „Комети“. Опріч тієї крамниці в Козові існує ще три українські крамниці мішаних товарів, ґалянтерійна крамниця, склеп із шкірою. Йдуть заходи, щоб оснувати ще крамницю з залізом й взуттям.

ПРОМИСЛОВА ВИСТАВА.

Як нас інформують, дня 21. ц. м. в б. каварнянім льокалю „Народньої Гостинниці“ у Львові при вул. Косцюшка 1. буде відчинена промислова вистава. Метою вистави є ознайомити наше громадянство не з тим, що вже маємо, але з тим чого ще не маємо, щоб вказати на можливості розбудови нашої промислової галузі.

Виставку організує спеціяльний комітет створений „Українським Технічним Товариством“, а згл. його „Комісією Розбудови Українського Промислу“.

НАСТУП ПОЗНАНЦІВ.

В Тернополі посвячено недавно чергову крамницю із взуттям зайшлого познанського купця. Посвячення крамниці відбулося дуже маніфестаційно в присутності представників влади й місцевих польських установ.

Біржа

ГРОШІ.

Америк. дол. 5.28.50—5.26.00, канад. дол. 5.28.00—5.25.50, чеські корони 16.40—15.80, італійські ліри 24.20—23.70, нім. марки 124.00—120.00, австр. шил. 95.00—94.00, нім. срібні марки 133.00—129.00.

ЗБІЖЖЯ.

Звідомлення збіжевого ринку Центросоюзу з дня 7. березня ц. р.

Ціни за 100 кґ. люзом, льоко ваґон-стація навантаження.

Збірна пшен. 750 ґр/л. 5%	27.50—28.50
Збірн. жито 694 ґр/л. 3%	22.25—23.25
Пашн. ячмінь 621 ґр/	20.75—21.00
Задощ. легко овес 456	20.00—20.25
Не задощ. овес 444 1%	20.50—20.75
Гречка 10%	31.00—31.50
Жовта кукурудза	21.00—21 25
Червона кукурудза	22.00—22.25

Пшениця, жито, ячмінь подорожіли о 0.25 зол. Ціни інших родів збіжжя незмінені. Тенденція поправляється.

Ціни нотовані на львівській біржі дня 3. III. 1937: горох пів Відторія 23.00—24.00, пільний горох 20.00—21.00, зелений горох 21.00—22.00, бобик 20.00—20.50, солодке прасоване сіно 8.00—8.50, прасована солома 4.50—5.00, бульба 4.10—4.20.

НАБІЛ.

Маслосоюз платив кооперативам в дні 8. березня 1937 за 1 кґ масла пріма десер. бльокового без опакування 2.95, за 1 кґ. масла десер. бочкового і експортового включно з опакуванням платить дефінітивну ціну 3.00 зл. Яйця 3.20 зл.

Молоко за 1 літру 16—17 сот.

Тенденція на масло і молоко сильна, на яйця вичікуюча.

ПТИЦЯ.

Маслосоюз повідомляє, що в дні 8. III. ц. р. платив своїм доставцям за 1 кґ. живої птиці, льоко птахомясарня у Львові пл. Більчевського 3 такі ціни:

Індички І. кл. добре умяснені товсті повногруді зл. 1.45.

Індики І. кл. добре умяснені товсті повногруді зл. 1.20.

Курки молоді І. кл. товсті без вапняку на ногах від 1.80 кґ. вгору зл. 1.30.

Качки І кл. товщеві, щойно від 1.80 кґ. вгору зл. 1.35.

Конкурс

Редакція „Господарсько-Кооперативного Часопису“ розписала конкурс на статті на тему: **Домашній промисл у моїй околиці.** Крім гонорару за усі видруковані статті Редакція визначить за три найліпші статті нагороди в сумі 25, 20 і 15 зл. Вимогою для прийняття статтей, є передовсім, як найбільше **дійсних** цифрових й описових даних. Матеріял мав би виказувати стан описуваного домашнього промислу в околиці чи селі, його ролю в господарському житті мешканця, скількість і місце збуту виробів, ціни сирівців, праці і готових виробів, дорогу, яку переходить виріб до рук вирібника, аж доки не дістанеться до рук покупця, тобто іншими словами посередництво і його кошти, а також **чи і як** можна б, на думку автора, найкраще організувати той промисл, щоб він побільшив доходи для вирібника, а через нього і для цілого **національного** господарства.

При помочі того конкурсу Редакція, чи може РСУК, сподіється зібрати вичерпуючий матеріял про стан нашого домашнього промислу.

Подаємо це до відома наших читачів, щоб узяли масову участь в тім конкурсі. Зібраний матеріял дійсно може дати нашим господарським кругам матеріял, на основі якого можна буде довідатися про стан нашого домашнього промислу, його зорганізувати, посилити і розбудувати. Добре зорганізований і розбудований домашній промисл, має велике значення для **національного** господарства, як з огляду на дохід, так з огляду на вартість праці для працівників!

Роковини Крутянського Чину

КОЛОМИЯ КРУТЯНЦЯМ.

Роковини бою під Крутами стали вже в нас всеукраїнським святом. Молодь читалень ім. Гр. Сковороди й ім. Т. Шевченка влаштувала святочні сходини з відповідними рефератами. Деякі з них перевели голодівку, а заощаджені гроші призначили на вмурування пропам'ятної таблиці в честь Крутянських Героїв. В дні 29. І. відправив о. Кисіль панахиду за душі поляглих. Характеристичне, що ніхто більше із священиків не станув до панахиди; а є їх Богу дякувати кільканадцять в Коломиї.

Заходом культ. освітних установ Коломиї і повіту відбулася в дні 21. II. в залі Щадничої Каси Велика Крутянська Академія. Велику залю виповнила по береги молодь і старше громадянство. Академія почалась інсценізацією „Легенди Крутів“, яка зображувала кінцевий фрагмент трагічного бою. Барабанний вогонь, гра світел, відділ узброєних юнаків та постать жінки з кривавим вінком (С. Витвицька) зробили сильне враження.

Далі слідувало Святочне Слово ред. Богдана Кравцева. Його промови, виголошеної направду святочним тоном і по мистецьки оправцьованої, вислухали присутні з запертим віддихом.

Мужеський хор з Коршева, кол. Коломиї під пров. Б. Різниченка, відспівав „Присягу Батави“ Людкевича. Хор зробив гарне враження своїми ясними голосами та народніми одягами.

Шіснадцятьлітній юнак Василь Потятиник з Княждвора, з вогнем віддеклямував бадьорий вірш Янева „Марсиліянка“. Заля нагородила його невгаваючими оплесками.

З черги відспівав міш. хор „Бояна“ під проводом мец. Р. Ставничого пісні Гайворонського „Шумить гуде“ й „Вилітали орли“, та Людкевича „Шуми вітре“.

Інж. Геник-Березовський відограв скрипкову сонату Оп. 137 Шуберта зовсім поправно, а другу частину Анданте із зрозумінням і чуттям. Врешті міш. хор. чит. „Просвіти“ ім. Сковороди під проводом інж. Геника-Березовського відспівав „Тим з-під Крут“. Хор численно невеликий, але здисциплінований.

Деклямація В. Стадниченківної (У. Кравченко: „Під Крутами“) була виголошена продумано з виразною дикцією.

Найбільш зворушуючою точкою була кінцева інсценізація М. Мурович: „На зміну“, виконана членами чит. „Просвіти“ ім. Шевченка. Виконавці в особах Н. Судака, С. Самсоновичівної, О. Гайдамахи, Н. Жураківського і двох малих дітей Ю. Новодворського й М. Дійчук, — кликали у стіп могили до боротьби з кровожадною Москвою. Ще не пролунали останні слова заклику, як присутні заінтонували національний гимн. Група інсценізаторів, наче присягла вірність тим, що впали під Крутами, застигла з піднесеними в гору правицями. — Академія пройшла з повним успіхом. Фортепяновий супровід спочивав в руках М. Витвицької та Я. Мельниківної.

В ТРУСКАВЦІ.

Громадянство, а зокрема молодь Трускавця, святкує всі важніші національні річниці. Дня 14. II. ц. р. чит. „Просвіти“ відсвяткувала врочисто 19-ту річницю бою під Крутами. Панахиду відправив о. Валюх Іван.

Вечером в залі Сільс. Господаря відбувся святочний концерт. Почав його мішаний хор під управою Біласа Ярослава відспіванням „Ви жертвою...“. Відповідний реферат виголосив Білас Тадей. Згодом хор відспівав кілька пісень, а Білас Ольга віддеклямувала вірш „Ми молоді“, що вповні відповідав характерові свята. Програму доповняла інсценізація „Месть духів“, що випала зовсім вдатно. Відспіванням національного гимну закінчено це свято. В цьому святі нажаль старше громадянство не взяло численнішої участи, проте свято пройшло з повним моральним успіхом.

ВЕРБІЖ (БЕЛЩИНА).

Цього року наше село вдруге святкувало свято Державности. Само свято випало дуже гарно. Рано 22. І. дзвонили дзвони. По Службі Божій в намірені Українського Народу відбулася в залі чит. „Просвіти“ святочна Академія. Свято отворив студ. Покидко Волод. відпо-

відним вступним словом. З черги слідували хорові точки й деклямації.

В неділю 24. І. всі місц. українські установи зійшлися на святочні Сходини, щоб вшанувати світлу пам'ять Героїв з-під Крут. До приявних промовив студ. Волод. Покидько, вказуючи на значення Крут, як виховного чинника та, взиваючи свідому молодь стати речником Чину Крутянських Лицарів.

Так 22. І. як 24. І. на всіх українських установах маяли національні прапори.

Дня 2. ІІ. ц. р. вечером відбулися знову ширші сходини присвячені пам'яті Героїв, що впали в боях за княжий Белз в часі наших Визвольних Змагань. По короткім слові, відспівано „Ви жертвою в бою“, а потім відбулася гутірка про наше недавнє минуле.

В БІЛОГОЛОВАХ (ЗБОРІВЩИНА).

Дня 31. січня ц. р. заходом Кружка „Католицької Акції Української Молоді“ в Білоголовах улаштовано святочні сходини в честь Крутянських Героїв. Палке вступне слово, про значення чину Крутянських виголосив місцевий парох о. М. Гулей. Після того відспівано національний гимн. Зверги В. Лакомський віддеклямував „Триста Крутянців“. Відповідний до свята реферат відчитав В. Пасічник й К. Кужіль віддеклямував „У гору підніми чоло“. Програму свята закінчила деклямація „Крути“. Прикінці присутні зложили 4.50 зл. на добр. цілі. Жаль тільки, що багато з молодих людей не взяло участи в святочних сходинах. Пора, щоб і ця частина нашої молоді пробудилась, бо назріває час коли для байдужих місця не буде.

Юнак.

В КОЗОВІЙ.

Громадянство Козови відсвяткувало роковини бою під Крутами урочистими сходинами, в програму яких увійшли деклямації, виступи хору й реферат п. Ю. Будного про значення Крут. На сходинах зібрано 10 зл. на добродійні цілі.

творів молодих питомців та музичні й хорові точки. Вечір пройшов з повним успіхом.

„Ліквідація вивротофцуф ОУН“.

Під таким наголовком подає „Ґазета Польска“, що по довшій обсервації поліція приступила до ліквідації „вивротофцуф з О. У. Н.“. Арештувала управителя кооп. в Журавці Кавку й 18 його товаришів.

Відгук верчанських подій.

На днях відбудеться в Стрию розправа в справі відомих подій у Верчанах 12. серпня м. р. Акт обвинувачення дістали студ. Остап Каратницький і селянин Іван Шматюк і ще 12 комуністів. Слідство в справі вбивства бл. п. Барабаша не устійнило вбивників, а двох верчанців заподозрених в убивстві звільнено з в'язниці.

Розв'язання чит. „Просвіти“.

В Тучапах, пов. Городок, повіт. староство розв'язало чит. „Просвіти“, тому, що нібито члени вели нелеґальну працю, і на зборах мали обговорювати справи протидержавної діяльности.

Розкопали старинний гріб на Холмщині.

В с. Стрижові, грубешівського повіту на Холмщині знайшли недавно доісторичний гріб, приблизно зперед 2.700 літ. Найдена при небіжчикові глиняна чарка вказує, що ця цінна находка належить до так зв. лужицької культури. Інвентар гробу передано до археологічного музею у Варшаві.

З українського життя

22. січня і Крути в Данціґу.

Свято державности і Крутянські роковини відсвяткувало Т-во „Основа“ в Данціґу ширшими святочними сходинами студентства з промовою студ. Романюка, рефератом студ. Кабаіди про вагу й значення роковин 22. січня і Крут і виступами студентського хору. Свято відбулося вже у власній домівці Т-ва „Основа“, в якій зосереджується сьогодні ціле культурно-освітнє й організаційне життя данціґського студентства.

Арештування в Миколаєві н. Дн.

Дня 21. лютого ц. р. миколаївська поліція арештувала Івана Карпину, техніка районової молочарні в Дроговижі, й відставила його до судових арештів в Миколаєві. Причина арештування невідома. Арештували Карпину перед самою Крутянською Академією в Миколаєві, на якій він мав виступати з деклямацією.

Не розуміє хамської мови.

Один з передплатників „Голосу“ пише нам, що коли зголосився до поштового уряду в Острівчику коло Теребовлі за присланим йому часописом, то урядник п. Подгурскі Еміль заявив, що такої хамської мови не розуміє й не хотів видати часопису.

Нові україножери.

Шефом шкільного реферату Закарпаття на місце чеха-русофіла Кліми призначений другий чех-русофіл Хмеларджа. А краєвим інспектором на місце одного україножоба Вондрачка призначено двох україножобів: для українських і мадярських — москвофіла — мадяра Драбулу, а для шкіл німецьких і чеських — чеха Раушера. Всі три новопризначені належать до україножерської чеської партії народних соціялістів, якої членом є й міністр шкільництва Франке, що їх призначив.

Процес у Крем'янці.

Перед крем'янецьким судом відбувся дня 30. січня ц. р. процес проти 8-ох селян із с. Молоткова за спротив владі і зневагу держави й польського народу в травні м. р., коли то на Юрія патроль КОП-у хотів вилеґітимувати й арештувати двох місцевих хлопців. Усіх підсудних засуджено на кару від один і пів року до 6 міс. в'язниці. Боронив д-р К. Паньківський.

Заборона збірки.

Читальня „Просвіти“ в Ізках (Закарпаття) внесла прохання до краєвого уряду в Ужгороді, щоб він дозволив перевести їй збірку на терені Закарпаття на вибудову Народнього Дому в Ізках, але дістала відмовну відповідь.

Англійська петиція до Ліґи Народів.

Група англійських послів та других осіб вислала до Ліґи Націй петиції в справі української меншости в Румунії, звернувши особливу увагу на важке положення українського шкільництва на Буковині та Бесарабії.

Ревізія й арештування в Самборі.

Дня 28. лютого ц. р. поліція перевела ревізію у Льва Шкреметка абс. торг. школи, що практикував в Окр. Союзі Кооп. в Самборі. По ревізії поліція арештувала Шкреметка і скованого під сильною ескортою відставила до Городка.

Фільма „Наталка Полтавка“.

В Америці почали висвітлювати першу звукову фільму української продукції „Наталка Полтавка“. Небаром почнуть висвітлювати цю фільму також в Канаді.

Націоналістична Еспанія дякує українцям в Арґентині.

„Наш Клич“ з Буенос Айрес“ друкує текст листа міністерства закордонних справ націоналістичного уряду Еспанії, в якому висловлена подяка для Української Стрілецької Громади в Арґентині за привітального листа для ген. Франко.

Авторський вечір Богословів у Львові.

Літературна секція при читальні українських богословів у Львові й Музична Секція цього ж Т-ва улаштувала в авлі Дух. Семінарії 28. II. цікавий авторський вечір, що в його програму ввійшли рецитації

Нам пишуть:

З КРЕМ'ЯНЕЧЧИНИ.

АКАДЕМІЯ 22. СІЧНЯ.

Дня 22. січня ц. р. в домівці крем'янецького „Союзу Українок“ відбулися святочні сходини присвячені роковинам української державности. Сходини відкрив промовою і відчитанням універсалів п. О. Глувко. Далі слідував реферат п. І Шубського „Україна на грані двох епох“, деклямація і гра на бандурі п. Березовського. Сходини закінчено відспіванням національного гимну.

Р-ий.

З КОВЕЛЬЩИНИ.

З ОСТАННІХ ПОДІЙ В ТУРИЙСЬКУ.

Дня 23. серпня м. р., заходом „Союзу Українок“, в Турийську мало відбутися величаве свято „обжинок“. Свято це мало характер національний, а одночасно проти-комуністичний. Свято мало розпочатися піднесенням (на голос сурми) жовто-блакитного прапору. Але в два дні перед виступом прийшла від староства заборона, а в зв'язку з тим арештування (А. Марченка, М. Морозовича), а потім уже як з мішка сипнувся цілий ряд різнородних слідств, та„ бадань“ і тягань на постерунок, як теж до судді слідчого в Ковлі. (Навіть прокуратор з Луцька приїздив до Турийська прослідкувати цю спрову).

Останніми днями Турийська молодь, що підготовлялася в ліску до виступу на день „Обжинок“ (хлопці підготовляли вежі, а дівчата сокільські вправи) одержала від повітового староства адміністраційну кару, за нелеґальне зібрання, на котрім були проваджені військові вправи під проводом члена ОУН. А Марченка (арештованого 27. серпня м. р.).

Місцевий.

З ЛУЧЧИНИ.

В 60-ТІ РОКОВИНИ НАРОДЖЕННЯ Л. УКРАЇНКИ.

Дня 26. лютого ц. р. старанням жін. Секції при кр. „С. Госп.“ відсвятковано в кружку членів 60-ті роковини народження Великої Волинянки. В коротких словах голова „Ж. С.“ п. Т. Редько представила значення Л. Українки для нашого народу. Цікавий і змістовий реферат „Нові шляхи в творчості Л. Українки“ виголосила п. Л. Кабайдівна, п. У. Ковалівна віддеклямувала „Товаришці в альбом“, п. С. Походжай „Контра спем сперо“, а п. Л. Новохацька відчитала поему „Самсон“. Національним гимном закінчено це свято.

Ці самі роковини відсвяткувала луцька українська гімназія дня 28. II. В програму свята ввійшли: реферат уч. Данилюка: „Волинь в творах Л. Українки“, сценічний фраґмент, дві деклямації, сольо гра на бандурі, скрипковий квартет і виступи хору. На настрій свята не в малій мірі впливала ґарно, в українському стилі удекорована заля. На жаль за мала заля не могла помістити охочих бути на святі. Це вказує, що в Луцьку необхідним є того рода імпрези в більших залях. Входило у звичай досі, що тільки раз до року збиралося ширше громадянство для вшанування пам'яті Т. Шевченка. При тому до комітету свята входили рідно-хатянці. Час, щоб незалежне, українське громадянство м. Луцька звернуло увагу на цей факт і подбало про те, щоб ми могли гідно відсвяткувати всі наші національні свята.

ІЗ НАШОЇ ХРОНІКИ.

Літом 1936. року призначено до пафії Гнидава, до якої входить багато сіл під Луцьком (Рованці, Омелянич Малий, Кічнарівка, Черниці, Зміїнець) отця М. Кибалюка. Своїм щирим відношенням до парохіян, та своєю поведінкою з'єднав о. Кибалюк прихильність і любов своїх парохіян. Але тому, що о. Кибалюк не хоче підлягати вказівкам „Рідної Хати“ не хоче кривити душею, волинські „сильні“ постаралися в консисторії, що о. Кибалюка перенесено до якоїсь маленької парафії в Костопільщині. Це викликало і порушило дуже парохіян і вони всіма силами стараються залишити свого пароха на місці. Цікаво чи Преосвященний Олексій знає про наслідки, які може викликати його постанова? І чому своїми декретами про перенесення священнників (писаними під диктат ВУО-істів) настроює проти себе маси вірних?

к. байда.

ІЗ САМБІРЩИНИ.

ПРАЦЯ СОКОЛА.

Дня 31. січня ц. р. відбулися Звичайні Загальні Збори рух.-спорт. т--ва „Сокіл“, на яких з невеликими змінами обрано ту саму Старшину з Др. Ю. Рабієм і мґр. А. Сілецьким на чолі. Самбірське ґніздо як центр Самб. сокільської округи, зактивізоване перед трьома роками гуртом студентів проявляє не малу діяльність на культ.-осв. і рух.-спорт. полі, а гуртуючи у себе усе більше міської і сільської молоді, являється гарним орґанізаційним і суспільно-вишкільним осередком: займаючи важну важко-вибо­рену позицію в самбірському суспільному житті, охороняє молодь перед деморалізацією і деправацією в різних „Турах“ й інших червоних орг.-осередках, як також денаціоналізацією в троха іншого типу організаціях.

Самб.

НА БУДОВУ ДОМУ „ПРОСВІТИ“ В СОЗАНІ ПОВ., САМБІР.

Вп. Дмитро Грабовський в Лонґ Айлинд Ситі, в Злуч. Державах прислав на будову Дому „Просвіти“ в Созані 24 ам. доляри, які зібрав між тамошніми свідомими українцями. На цю квоту зложилися: Роман Тенетило 5 зол., Дмитро Грабовський 5 зол., Лесько Фещак 1 зол., Павло Шишлик 1 дол., Варвара Водяна 2 дол., Марія Піґовська 2 дол., Гриць Прус 2 дол., Петро Невенгльовський 5 дол. і Ганна Невегльовська 1 дол.

Всім Вп. Жертводавцям за зложені жертви, а зосібна Вп. Дмитрові Грабовському за переведення збірки Виділ Читальні „Просвіти“ ім. Івана Франка в Созані складає дуже щиру подяку і шле гарячий нац. привіт.

Відновлюйте і присилайте передплату

Зголошуйтесь на повітових мужів довіря „Голосу“ з повітів, де їх ще нема!

НА ДОБРОДІЙНІ ЦІЛІ ЗЛОЖИЛИ:

Громадяни с. Кунисівці на імʼянинах П. В. 11 зл.

Молодь І. Ф. з щедрівки 4.77 зл. і М. Л. 460) 9.37 зл.

Громадяни Т. К. 4.50 зл.

Разом зложено через п. Р. С. 24.87 злотих.

На весіллю Вп. п. Миколи Бути і Насті Медвідь в Цеховій дня 27. II. ц. р. весільні гості зложили на Українських Інвалідів зл. 1.60.

Листування Редакції

Український львів. театр „Богема“. Ваше спростування нічого не спростовує і тому його друкувати не будемо.

Ів. Дав. — Львів. — Вашого допису друкувати не будемо.

І. П. — Бельсько. — Присланий допис використаємо при нагоді. „Обріїв“ не виходять. Просимо дописувати.

Борис Крук. — Допис друкуємо. Решту матеріялу використаємо при нагоді.

Від Адміністрації

Вп. Хрущ Мих. Мізунь. Заплачено до кінця березня.

Вп. Клим Павло. Мізунь. Заплачено до кінця квітня.

Вп. Николайко Остап, Бурштин. Передплата заплачена до кінця липня.

Хв. Кружок „Р. Ш.“, Мізунь. Заплачено до кінця червня.

Вп. Білас Тадей, Трускавець. Заплачено до кінця квітня.

Вп. Красняк Василь, Любачів. Часопис іде. Подайте точну дату, коли Ви вислали гроші.

Вп. Онуфрик Петро, Пуків. Прислані 5 зл. на передплату розділено згідно з Вашими вказівками.

Вп. Корчинська Ніна, Долина. Всі гроші зачислено на передплату.

Хв. рух.-сп. Т-во „Сокіл“, Мразниця. Заплачено до кінця травня.

Вп. Івасиків Остап, Сколе. Передплата заплачена до кінця червня.

В АДМІНІСТРАЦІЇ „ГОЛОСУ“ ЗЛОЖИЛИ:

НА ДОБРОДІЙНІ ЦІЛІ:

Збірка на весіллі Гр. Кучми в Підгайцях 6.— зл., Вп. Притулка Василь, Яструбичі 2.— зл., Вп. Кендьор Іван із збірки на весіллі А. Кендьор в Ґошині к. Плавчі вел., 6.50 зл., Збірка між молоддю в Вербиці 5.— зл., Збірка на проскурі в Луці вел. 1.30 зл., З Крутянської Академії в Збаражі 16.15 зл., Збірка на весіллі Василя Романюка і Анни Ющак в Горбкові 1.35 зл., Збірка на весіллі Козярського Миколи й Притко Софії в Горбкові 1.20 зл., Збірка на весіллі п. Голи в Замочку 1.20 зл., Т-во „Р. Ш.“, Говилів вел. 3.50, Збірка на святі Крут і Святі Державности в Піддубцях 13.20 зл., Збірка на весіллі в Розвадові 4.— зл., Союз Українок, Коровники з нагоди свяченых сходин 6.80 зл., Збірка на вечерницях „С. У.“ в Лагодові 4.70 зл., Хв. Самоосв. Гурток, Личаків з голодівки з нагоди Крут 11.— зл., Збірка на весіллі пп. Ірини Загаєвич й Осипа Николишина 8.— зл.

НА УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ.

Хв. чит. „Просвіти“, Цецори 2.40 зл., Збірка на весіллі Я. Лебедович на руки Андрія Шевчука 4.85 зл., Збірка на весіллі у Свистюка Вас. в Горохолині гор. 4.20 зл., Збірка на весіллі Борщака Івана в Горохолині горіш. 2.26 зл., Вп. Ів. Драницький зібрав на весіллі у п. Олі Гарбарівної в Піддубцях к. Луцка 7.22 зл., Збірка на святі Крут і Державности в Піддубцях 10.— зл.

НА „РІДНУ ШКОЛУ“.

Збірка на весіллі п. І. Попович 5.— зл

ДЛЯ МАТЕРІ-ВДОВИ.

Хв. Самоосв. гурток, Миклашів 4.— зл., Вп. Тюшка Осип 2.— зл.

НА ПРОПАМʼЯТНУ ТАБЛИЦЮ.

Українська молодь Коломиї 16.50 зл

ОСТЕРІГАЄМО ГРОМАДЯНСТВО

перед заступником В-ва „Рекорд“ В. Зброжиком, що робить замовлення на образ А. Павлося „Бій під Крутами“ (який продає виключно „Українська Культура“), а В-во „Рекорд“ висилає образ тоїж назви, але О. Климка.

До нас напливають рекламації. Всіх пошкодованих на подібних замовленнях просимо голоситися на адресу В-ва „Українська Культура“ Львів, вул. Домініканська 11. І. — для витягнення відповідних консеквенцій.

ЗАЯВА.

Моє твердження, будьтоби п. Олександер Котович був ангажований в анкеті т. зв. „Тимчасового Комітету Студентських Товариств з осідком у Львові“ в дні 20. II. 1937. є помилкове й не відповідає правді. За заподіяну цим кривду п. О. Котовича перепрошую.

А. Стецюк.

Спростування

В 45-тому числі „Нового Часу“ й 49-тому „Діла“ появилася „Заява“ підписана деякими громадянами Бережан, що беруть в оборону „Ополянку“ й осуджують поступовання „Центрореклями“ як неетичне й шкідливе для українського промислу. Законне спростування цеї „Заяви“ поміщуємо в згаданих часописах а на цьому місці подаємо до відома, що наступає:

Як ми вже про це писали — вперті поголоски, що „Ополянка“ перепродує в більшості чужі вироби, численні запити до нас в тій справі й наш професійний обовʼязок бути в контакті зо всіми нашими промисловими осередками — спонукали нас зайнятися тією справою і її висвітлити.

Ми самі на місці ствердили, що поголоски не є позбавлені реального підложжа.

В заяві бережанців сказано, що ми зробили це тому, бо „Ополянка“ не хотіла дати свого оголошення „Центрорекламі“. На цьому місці стверджуємо, що „Ополянка“ хотіла нам віддати всі оголошенні справи так в українській як і в польській пресі, але поручати вироби невідомого походження, як українські, „Центрорекляма“ не могла й тому поступила як поступила. Отже чи неетичним є поступовання „Центрореклями“, чи „Ополянки“ й тих громадян, що деякі з них підписали „Заяву“ в обороні „Ополянки“, хоч фабрики зовсім не бачили, а на способах продукції цукорків рішучо не визнаються — полишаємо загалові нашого громадянства.

Дальше, очищування українського промислового світу й купецького ринку від чужого заливу, що наступає не перебираючи в середниках, уважаємо не тільки нешкідливим а навпаки, корисним.

Щоб остаточно ту справу закінчити „Центрорекляма“ пропонувала „Ополянці“ Громадянський Суд, але „Ополянка“ з відомих її причин на це не погодилася.

В виду цього ми свою заяву помiщену в українській пресі в справі „Ополянки“ дальше вповні піддержуємо й остерігаємо українське громадянство перед того рода „рідним“ виробництвом.

„ЦЕНТРОРЕКЛЯМА“

Львів, Зигмунтівська 12.

Видає БОГДАН КРАВЦІВ. — Редагує Колегія. — За редакцію відповідає БОГДАН ЛОТОЦЬКИЙ. — Урядові години Редакції: від 10—13. Адміністрації від 8—15.

Друкарня Наукового Т-ва імени Шевченка у Львові. Чарнецького 26.